पोलीस उपनिरीक्षक (मुख्य) परीक्षा - २०१२

परीक्षा दि. २२-६-१२ 2012

पेपर-१

CODE : **COO**

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक

BOOKLET NO.

प्रश्नपुस्तिका
मराठी व इंग्रजी

वेळ : 2 (दोन) तास

एकूण प्रश्न : 200

एकूण गुण : 200

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 200 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनांत **न विसरता बॉलपेनने** लिहावा.

परीक्षा-क्रमांक								
	↑ केंद्राची संकेताक्षरे							↑ शेवटचा अंक

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता नमूद करावा.**

(4) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी, **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.

(7) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची अचूक उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चार चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील".**

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरूद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

1. पुढील 'आज्ञार्थ' क्रियापदावरून कोणत्या गोष्टीचा बोध होतो ?
'तेवढी खिडकी लाव पाहू ...'
(1) सौम्य आज्ञा (2) प्रार्थना (3) आशीर्वाद (4) अनुमोदन प्रश्न

2. 'हा शर्ट मी अंदाजानं आणलाय्, पण सुदैवानं तुला <u>अगदी छान बसतो आहे</u>' अधोरेखित शब्दाचा वाक्यप्रचार ओळखा –
(1) अंगाला होणे (2) अंगी लागणे (3) अंगात मुरणे (4) अंगावर येणे

3. <u>आम्हां</u> मुलांना कोण विचारतो ?
वरील वाक्यातील अधोरेखित शब्दाची अचूक शब्दजात सांगा ?
(1) दर्शक विशेषण (2) संबंधी विशेषण
(3) सार्वनामिक विशेषण (4) प्रश्नार्थक विशेषण

4. 'तो घरी जातो' या वाक्यातील प्रयोग कोणता ?
(1) सकर्मक कर्तरी (2) अकर्मक कर्तरी (3) कर्मणी (4) भावे

5. 'अब्द' या शब्दाचा पर्यायी शब्द ओळखा :
(1) लक्ष (2) मेघ (3) शंभर (4) अक्ष

6. 'हे कोणीही कबूल करील.' या वाक्यातील उद्देश्य कोणते ?
(1) हे (2) कोणीही (3) कबूल (4) करील

7. खालीलपैकी योग्य 'उद्गारवाचक' वाक्य ओळखा.
(1) केवढा मोठा साप आहे (2) साप खूप मोठा आहे का ?
(3) केवढा मोठ्ठा साप आहे नाही ! (4) अरे बापरे ! केवढा मोठ्ठा साप... !

8. गाळलेल्या जागी योग्य शब्द लिहा.
राजीव, पंकज, अंबुज, ________ .
(1) पीयूष (2) सरोज (3) सुधा (4) सारस

9. 'पोपट पेरू खातो', या वाक्यातील कर्म कोणत्या विभक्तीत आहे.
(1) तृतीयान्त (2) चतुर्थ्यन्त (3) द्वितीयान्त (4) प्रथमान्त

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

10. कर्तव्यदक्ष शब्दाचा समानार्थी शब्द कोणता ?

(1) कर्तव्य परायण (2) कर्तव्यतत्पर (3) कर्तव्याला जागणारा (4) वरील तिन्ही

11. खालील सामासिक शब्दाचा प्रकार ओळखा.

महादेव__________ .

(1) कर्मधारय (2) द्वंद्व (3) द्विगू (4) अव्ययीभाव

12. पुढील पर्यायातून 'अनेकार्थी शब्दगट' शोधा.

हवा –

(1) वात, संधिवात (2) वायू, पाहिजे (3) स्नायु, आमवात (4) वारा, हवाई

13. 'स्वकपोलकल्पित' म्हणजे काय ?

(1) स्वत:च्या कल्पनेने रचलेले (2) दुसऱ्याने सांगितलेले

(3) एखाद्याची आठवण करून देणारे (4) एकाचे सांगणे ऐकून दुसऱ्याने लिहिलेले

14. 'वर-पिता मुलाच्या लग्नात तोऱ्यात वावरत असतो.'

अधोरेखित शब्दाची शब्दजात सांगा.

(1) नाम (2) सर्वनाम (3) विशेषण (4) क्रियापद

15. 'रामाकडून रावण मारला गेला' या प्रयोगाचे नाव सांगा ?

(1) कर्तरी प्रयोग (2) कर्मणी प्रयोग (3) भावे प्रयोग (4) संकीर्ण प्रयोग

16. पुढीलपैकी कोणता शब्द 'समुदायवाचक' आहे.

(1) कळप (2) घर (3) लोखंड (4) पाणी

17. अचूक अर्थाचा 'समोच्चारी' शब्द शोधा.

भाव –

(1) दर, सात्विक भाव (2) धडपड, मोजमाप (3) मनन, चिंतन (4) मनु, मण

18. खालीलपैकी 'शुद्ध शब्दयोगी' अव्यय ओळखा –

(1) कुत्रा सुद्धा (2) घरच्या बाहेर (3) गावोगावी (4) मांडवाखाली

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

19. पुढील पर्यायातून 'अचूक' शब्द निवडा :
अंशाभ्यस्त ________.
(1) लाडीगोडी (2) छी छी (3) खुशी (4) लाल लाल

---

20. माझ्या नणंदेच्या सासूने तिला उभ्या वर्षात एकदाही माहेरी पाठविली नाही' या वाक्यातील विधेय ओळखा -
(1) नणंद (2) उभ्या वर्षात एकदाही माहेरी
(3) पाठविली नाही (4) सासूने

---

21. 'सहलीस जाताना कात्रजजवळ उजाडले.' प्रयोग ओळखा.
(1) कर्तरी प्रयोग (2) शक्य कर्मणी प्रयोग
(3) नवीन कर्मणी प्रयोग (4) भावे प्रयोग

---

22. समर्पक शब्दाच्या साह्याने पुढील वाक्य पूर्ण करा.
'अन्यायाचा ________ करता करता तो अमर झाला'.
(1) अंगीकार (2) स्वीकार (3) तिरस्कार (4) प्रतिकार

---

23. 'तुम्ही कामे केलीत', हे वाक्य कोणत्या प्रयोग प्रकारातील आहे ?
(1) कर्तृ-कर्मसंकर (2) कर्मकर्तरी (3) कर्तृ-भावसंकर (4) कर्म-भावसंकर

---

24. प्रचलित शुद्धलेखनानुसार चुकीचा शब्द कोणता ?
(1) लघुकथा (2) गतिमान (3) वधुपरिक्षा (4) महीपाल

---

25. 'अशा प्रकारचे अनेक विचार आकाशातील सृष्टीचे सौंदर्य पाहून त्याचे मनन करणाऱ्याच्या मनात येतील.' या वाक्यातील 'विधेयविस्तार' ओळखा.
(1) विचार
(2) अशा प्रकारचे अनेक
(3) येतील
(4) आकाशातील सृष्टीचे सौंदर्य पाहून त्याचे मनन करणाऱ्याच्या मनात

---

26. 'भित्यापाठी ब्रह्मराक्षस' या म्हणीचा योग्य अर्थ शोधा.
(1) भीती न वाटणे (2) घाबरणे
(3) भित्र्या माणसावर संकटे कोसळणे (4) जीव पट्दिशी जाणे

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

27. शुद्ध शब्दाचा पर्याय निवडा.
(1) महात्म्य (2) माहात्म्य (3) माहात्म (4) महात्म

28. त्याचा मोठा भाऊ गावी गेला. या वाक्याचा प्रकार ओळखा.
(1) विधानार्थी (2) प्रश्नार्थी (3) उद्गारार्थी (4) होकारार्थी

29. 'दुष्काळ' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द कोणता ?
(1) नापीक (2) सुकाळ (3) अवर्षण (4) कोरडा

30. समानार्थी नसलेला शब्द सांगा.
(1) थाट (2) वाट (3) पथ (4) मार्ग

31. कोणताही प्रत्यय न लागलेल्या पदाची विभक्ती कोणती मानतात ?
(1) षष्टी (2) संबोधन (3) प्रथमा (4) तृतीया

32. पुढीलपैकी तद्भव शब्द कोणता ?
(1) दगड (2) दूध (3) हाड (4) ढेकूण

33. 'विद्यार्थ्याला' या शब्दातील सामान्यरुप कोणते ?
(1) विद्यार्थी (2) विध + अर्थी (3) विद्या + अर्थी (4) विद्यार्थ्या

34. 'मांजराकडून उंदीर मारला गेला,' या वाक्यातील कर्ता कसा आहे ?
(1) चतुर्थ्यन्त (2) शब्दयोगी अव्ययान्त (3) सविकरणी तृतीयान्त (4) प्रथमान्त

35. पुढील पर्यायातून 'अचूक' शब्द निवडा :
उपसर्गघटित __________.
(1) प्रयोग (2) खाणावळ (3) गटपट (4) भाजीपाला

36. पुढील वाक्याचा प्रकार ओळखा –
'मुलांनो, सर्वजण रांगेत उभे राहा.'
(1) आज्ञार्थ (2) स्वार्थ (3) विध्यर्थ (4) संकेतार्थ

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

37. 'तो नेहमीच उशिरा येत असतो.' वाक्यातील काळ ओळखा.
(1) साधा वर्तमानकाळ (2) रीती भविष्यकाळ (3) रीती भूतकाळ (4) रीती वर्तमानकाळ

38. खालीलपैकी समाहार द्वंद्व समासाचे उदाहरण कोणते.
(1) नास्तिक (2) नवरात्र (3) मीठभाकर (4) पीतांबर

39. वाक्याच्या शेवटी तपशील द्यावयाचा असल्यास कोणते विरामचिन्ह वापरतात ?
(1) अर्धविराम (2) स्वल्पविराम (3) संयोगचिन्ह (4) अपूर्णविराम

40. 'मंदिर' हा कोणत्या प्रकारातील शब्द आहे ?
(1) तद्‌भव (2) तत्सम (3) देशी (4) परभाषीय

41. 'सुगम' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द कोणता ?
(1) सोपा (2) दुर्गम (3) सुलभ (4) सहज

42. 'हाजीर तो वजीर' या म्हणीचे समर्पक उदाहरण कोणते ?
(1) जो कष्ट करतो त्याला यश मिळते, असे नाही.
(2) अभ्यास केला की उत्तीर्ण होणारच असे नाही.
(3) जो वेळेला हजर असतो त्याचा फायदा होतो.
(4) ज्याला पोहता येते तो पोहणारच् असे नाही.

43. माणसाने स्वार्थ व __________ चा विचार करावा. स्वार्थ शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द कोणता ?
(1) आप्पलपोटी (2) प्रपंच (3) परमार्थ (4) पोटार्थ

44. पुढील वाक्यातील अधोरेखित शब्दाची शब्दजात सांगा.
आमच्या गावात बरेच पाटील आहेत.
(1) भाववाचक नाम (2) सामान्य नाम (3) विशेषण (4) विशेषनाम

45. माझ्याकडून कॉफी घेतली गेली. प्रयोग ओळखा.
(1) कर्मणी प्रयोग (2) भावे प्रयोग (3) कर्तरी प्रयोग (4) संकीर्ण प्रयोग

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

46. 'दुहेरी' हा शब्द संख्याविशेषणाच्या कोणत्या पोटप्रकारातील आहे ?

(1) क्रमवाचक (2) पृथक्त्ववाचक (3) आवृत्तिवाचक (4) गणनावाचक

47. विधानार्थी करा –

'या तान्ह्या मुलाची काळजी करायला नको ?'

(1) या तान्ह्या मुलाची काळजी का, करावी ? (2) या तान्ह्या मुलाची काळजी कोणीही करते का ?

(3) या तान्ह्या मुलाची काळजी करायला हवी. (4) या तान्ह्या मुलाची काळजी करावी का ?

48. अरबी परभाषेतून पुढीलपैकी कोणता शब्द मराठीत आला ?

(1) अर्ज (2) भाकरी (3) सामना (4) बटाटा

49. गुजराती भाषेतून मराठीत आलेला शब्द कोणता ?

(1) बस (2) गाजर (3) सामना (4) रिकामटेकडा

50. 'केवढी उंच ही इमारत !' या वाक्याचे विधानार्थी वाक्यात परिवर्तन करा ?

(1) ही इमारत उंच असावी का ? (2) ही इमारत उंच आहे का ?

(3) ही इमारत किती उंच आहे ? (4) ही इमारत खूप उंच आहे.

51. खालील वाक्य कोणत्या वाक्य प्रकाराचे आहे ?

'आम्ही आमुच्या गावी जायचे का ?

(1) मिश्र वाक्य (2) संयुक्त वाक्य (3) केवल वाक्य (4) नकारार्थी वाक्य

52. पुढील चार पर्यायातून अचूक अर्थाचा शब्द शोधून काढा :

राम –

(1) सामर्थ्य, रुपया (2) मृत्यू, पैसा (3) शक्ती, मरण (4) द्रव्य, सीता

53. 'कोणत्याही गोष्टीचा अतिरेक हा वाईट असतो' या वाक्यासाठी योग्य म्हण निवडा.

(1) अति तिथे माती (2) करावे तसे भरावे

(3) दाम करी काम (4) अंथरूण पाहून पाय पसरावे

54. 'कटी' या शब्दाचा अर्थ ________.

(1) झोपडी (2) अबोला धरणे (3) कंबर (4) कापणे

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

55. खालील शब्दाचा शब्दयोगी–अव्यय प्रकार सांगा –
'प्रीत्यर्थ'
(1) तुलना वाचक (2) हेतुवाचक (3) व्यतिरेकवाचक (4) स्थलवाचक

56. 'देवाने' या शब्दात कोणत्या विभक्तीचा प्रत्यय आलेला आहे ?
(1) प्रथमा (2) द्वितीया (3) तृतीया (4) चतुर्थी

57. मिश्र वाक्य ओळखा.
(1) शिपाई लढता लढता मेला.
(2) राजा पळून जाईल किंवा शरण येईल.
(3) बाबा म्हणाले की न्यूयॉर्क हे एक मोठे शहर आहे.
(4) तो झाडावर चढत असताना पाय घसरून पडला.

58. उद्देश्य व विधेय हे __________ चे घटक होत.
वरील रिकाम्या जागेत अचूक पर्याय भरा.
(1) वाक्या (2) अर्थप्रकारा (3) अर्था (4) वाक्य प्रयोगा

59. पुढील पर्यायातून 'अचूक' शब्द निवडा :
मराठी प्रत्यय व त्यापासून बनविलेला धातुसाधित.
(1) चराई (2) मंदिर (3) जल (4) अत्तर

60. चोराच्या मनात __________ .
रिकाम्या जागी अचूक पर्याय भरा.
(1) चांदणे (2) पोलीस (3) शिपाई (4) सोने नाणे

61. 'रक्षक, वंदना, श्रवणीय, रसिक ही कोणते प्रत्यय लागून बनलेली धातुसाधिते आहेत ?
(1) मराठी प्रत्यय व त्यापासून बनलेली (2) संस्कृत प्रत्यय व त्यापासून बनलेली
(3) फारसी प्रत्यय व त्यापासून बनलेली (4) गुजराती प्रत्यय व त्यापासून बनलेली

62. खालीलपैकी 'देव' या नामाचे अनेक वचन कोणते ?
(1) देवा (2) देवाला (3) देव (4) देवी

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

63. 'अंगी ताठा भरणे' या वाक्यप्रचाराचा अचूक अर्थ लिहा -
(1) रोडावणे (2) शिष्टाई करणे (3) राग येणे (4) मगरूरी करणे

64. पुढीलपैकी वेगळी जोडी ओळखा.
(1) लोटा-लोटी (2) दांडा-दांडी (3) बोकड-शेळी (4) आरसा-आरशी

65. पुढील वाक्यात योग्य 'केवल प्रयोगी अव्यय' लिहा -
.....! किती उंच मनोरा हा..!
(1) अबब! (2) अरेरे! (3) अयाई! (4) इश्श!

66. खालीलपैकी शुद्ध शब्द कोणता?
(1) निलिमा (2) नीलिमा (3) निलीमा (4) नीलीमा

67. 'कवी' या शब्दाचे अनेकवचन__________ .
(1) महाकवी (2) कविवर्य (3) कवयित्री (4) कवी

68. 'जी माणसे गर्विष्ठ असतात त्यांच्यावर अपमानित होण्याची पाळी येते,' या अर्थाची योग्य म्हण निवडा.
(1) नावडतीचे मीठ अळणी (2) शहाण्याला शब्दाचा मार
(3) हसतील त्याचे दात दिसतील (4) गर्वाचे घर खाली

69. 'तुझ्याविषयी मला अनादर नाही' या वाक्याचे 'होकारार्थी' रूप तयार करा – अचूक पर्याय सांगा.
(1) तुझ्याविषयी मला 'आदर' वाटतो. (2) तुझ्याविषयी मला 'उदारत्व' वाटते.
(3) तुझ्याविषयी मला 'औदार्य' वाटते. (4) तुझ्याविषयी मला 'आधार' वाटतो.

70. शिपायाकडून चोर पकडला गेला.
या वाक्यातील प्रयोग -
(1) कर्तरी (2) सकर्मक कर्तरी (3) नवीन कर्मणी (4) भावे

71. पुढीलपैकी कोणता शब्द विसंगत आहे?
(1) तडित (2) विद्युत (3) सौदामिनी (4) आकाश

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

72. 'अक्का' हा शब्द कोणत्या भाषेतून आलेला आहे?
(1) तेलगू (2) मराठी (3) कानडी (4) तामिळ

73. संबोधन दर्शविताना कोणते विरामचिन्ह वापराल?
(1) स्वल्पविराम (2) अर्धविराम (3) संयोगचिन्ह (4) अपूर्णविराम

74. खालील म्हणीच्या रिकाम्या जागी योग्य पर्याय भरा –
'बळी तो ________ पिळी.
(1) कान (2) नाक (3) मान (4) हात

75. 'देवा, मला चांगली बुद्धी दे.' या वाक्याचा प्रकार ओळखा.
(1) उद्गारार्थी (2) होकारार्थी (3) विध्यर्थी (4) आज्ञार्थी

76. 'मांजराच्या गळ्यात घंटा कोणी बांधायची?'
या म्हणीचा योग्य अर्थ लिहा -
(1) अडाणी लोकात अर्धवट शहाण्याला मोठेपण लाभते
(2) अवनती होऊ लागली म्हणजे सर्व बाजूनी होते
(3) धोक्याची कामे करायला कोणी पुढे येत नाही
(4) पैशाने सर्व कामे साध्य होतात

77. 'शरदाच्या चांदण्यात गुलमोहर मोहक दिसतो..' या वाक्यातील 'विधानपूरक' ओळखा –
(1) शरद (2) चांदणे (3) गुलमोहर (4) मोहक

78. वाक्य म्हणजे –
(1) अर्थहीन बोलणे (2) अर्थपूर्ण बोलणे (3) शब्दांचा समूह (4) अक्षरांचा समूह

79. अयोग्य पर्याय ओळखा.
(1) सूत (2) धागा (3) दोरा (4) सुत

80. 'विजा चमकू लागल्या आणि पावसाला सुरूवात झाली', या संयुक्त वाक्यातील अव्यय कोणते?
(1) विकल्पबोधक (2) परिणामबोधक (3) न्यूनत्वबोधक (4) समुच्चयबोधक

81. 'फरशीवरून चालत असताना पाय घसरून तो पडला.' वाक्यप्रकार ओळखा.
(1) विशेषणवाक्य (2) संयुक्तवाक्य (3) केवलवाक्य (4) मिश्रवाक्य

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

82. तीच तीच गाणी ऐकून माझे कान ________ .
वरील रिकामी जागा भरा.
(1) तुटले (2) किटले (3) टरकावले (4) रक्ताळले

83. 'दारोदार' हा कोणता समास आहे ?
(1) उपपद तत्पुरुष समास (2) कर्मधारय समास
(3) अव्ययी भाव समास (4) नञ तत्पुरुष समास

84. 'पांथस्थ आहे मी या जीवनाचा' या पंक्तीतील 'पांथस्थ' शब्दाचा अर्थ :
(1) पथारी (2) वाटसरु (3) तहानलेला (4) भुकेला

85. अनुस्वारापुढे पहिल्या पाच वर्ण वर्गातील व्यंजन आल्यास त्याचा उच्चार त्या व्यंजनाच्या वर्गातील ________ अनुनासिकासारखा होतो.
(1) पहिल्या (2) दुसऱ्या (3) शेवटच्या (4) तिसऱ्या

86. खालील वाक्यातील अधोरेखित शब्दांचे वाक्य पृथक्करणातील स्थान ओळखा –
'या कृत्याबद्दल आम्ही येथे जमलेले सर्व लोक आपले मन:पूर्वक अभिनंदन करितो.'
(1) उद्देश्य (2) उद्देश्यविस्तार (3) विधेय (4) कर्म

87. पुढीलपैकी तत्सम शब्द कोणते ?
(1) जल, ग्रंथ, परंतु (2) भाऊ, कोवळा, सासू
(3) दगड, धोंडा, डोके (4) पोट, चिमणी, रेडा

88. 'कसाई' हा शब्द कोणत्या भाषेतून मराठीत आलेला आहे ?
(1) अरबी (2) फार्सी (3) पोर्तुगीज (4) कन्नड

89. कोणतेही विशेषनाम ________ असते.
(1) अनेकवचनी (2) वचनहीन (3) एकवचनी (4) सामान्यनाम

90. 'माया' या शब्दाचे विविध अर्थ दर्शविणारे चारही अचूक शब्द कोणत्या पर्यायी उत्तरात आहेत.
(1) मोह, माया, क्रोध, प्रेम (2) पैसा, संपत्ती, धन, जमीन
(3) धन, संपत्ती, प्रेम, वात्सल्य (4) वात्सल्य, जिव्हाळा, मद, मत्सर

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

91. निंदा करणाऱ्या माणसाचा आपल्याला फार उपयोग होतो म्हणूनच म्हणतात की ________ .

(1) नाक दाबले की तोंड उघडते (2) पालथ्या घागरीवर पाणी

(3) निंदकाचे घर असावे शेजारी (4) पुढच्यास ठेच मागचा शहाणा

---

92. 'त्याने आपले कर उंचावून सर्वांना अभिवादन केले' या वाक्यात विविध अर्थ असलेला खालीलपैकी पर्यायी शब्द कोणता ?

(1) त्याने (2) उंचावून (3) आपले (4) कर

---

93. 'मी <u>स्वत:</u> त्याला पाहिले,' या वाक्यातील अधोरेखित शब्द सर्वनामाच्या कोणत्या प्रकारातील आहे ?

(1) अनिश्चित (2) संबंधी (3) दर्शक (4) आत्मवाचक

---

94. खालील म्हणीच्या रिकाम्या जागी अचूक पर्याय लिहा.

'झाकली मूठ________ '.

(1) एक करोडची (2) सव्वा शेराची (3) सव्वा लाखाची (4) पाच बोटांची

---

95. खालील म्हणीच्या रिकाम्या जागी अचूक पर्याय भरा –

दिव्याखाली ________ .

(1) पतंग (2) ढेकूण (3) अंधार (4) उजेड

---

96. साठी, कारणे, करिता, अर्थी, प्रीत्यर्थ, निमित्त यापैकी शब्दयोगी अव्यये किती आहेत ?

(1) फक्त एक (2) फक्त तीन (3) सर्वच (4) यापैकी एकही नाही

---

97. साप माझ्या समोरुन गेला. या वाक्यातील 'समोरुन' शब्द ________ अव्यय आहे.

(1) स्थलवाचक क्रियाविशेषण (2) कालवाचक क्रियाविशेषण

(3) रीतिवाचक क्रियाविशेषण (4) आवृत्तिवाचक क्रियाविशेषण

---

98. खालीलपैकी 'गुळांबा' या शब्दाचा 'समास' ओळखा.

(1) कर्मधारय (2) तत्पुरुष (3) मध्यमपदलोपी (4) बहुव्रीही

---

99. '<u>त्याच्यासारखा दुसरा कोणीच नाही असा</u> तो योद्धा होता', या वाक्यातील अधोरेखित वाक्यखंडासाठी अचूक शब्द निवडा.

(1) सामान्य (2) अद्वितीय (3) बऱ्यापैकी (4) साधारण

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

100. 'पोटात ठेवणे' या वाक्प्रचाराचा अर्थ __________ .
(1) आधार देणे (2) गुप्तता ठेवणे (3) पोटाशी धरणे (4) मौन धारण करणे

101. 'स्त्री' या शब्दाचा पर्यायवाची शब्द लिहा :
(1) विनिता (2) वनिता (3) माता (4) ममता

102. 'एके दिवशी युद्ध बंद झाल्याची बातमी येऊन थडकली,' या वाक्यातील विधेयविस्तार कोणते ?
(1) थडकली (2) युद्ध बंद झाल्याची
(3) बातमी (4) येऊन, एके दिवशी

103. 'अठरा गुणांचा खंडोबा' या वाक्प्रचाराचा योग्य अर्थ पुढील पर्यायातून शोधून काढा.
(1) दरिद्री माणूस (2) लबाड माणूस (3) सज्जन माणूस (4) साक्षर माणूस

104. 'गुरूजी म्हणाले, की पृथ्वी सूर्याभोवती फिरते', हे मिश्रवाक्य कोणत्या प्रकारचे आहे ?
(1) कारणबोधक (2) संकेतबोधक (3) स्वरुपबोधक (4) उद्देशबोधक

105. पुढीलपैकी अव्ययसाधित विशेषणाचे योग्य उदाहरण कोणते ?
(1) बोलकी बाहुली (2) पुढची गल्ली (3) कापड-दुकान (4) माझे-पुस्तक

106. पुढील नामाचा प्रकार ओळखा :
'चांगुलपणा'__________ .
(1) विशेषनाम (2) सामान्य नाम (3) भाववाचक नाम (4) सर्वनाम

107. 'कोबी' हा शब्द कोणत्या भाषेतून मराठीत आला ?
(1) हिंदी (2) कानडी (3) पोर्तुगीज (4) इंग्रजी

108. 'आम्ही जातो आमुच्या गावा.' या वाक्यात विधेय कोणते आहे ?
(1) गावा (2) आमुच्या (3) आम्ही (4) जातो

109. 'आमचे शरीर सुदृढ व्हावे. आम्ही योगासने करतो', या वाक्यांचे मिश्रवाक्य करण्यासाठी कोणते अव्यय वापरावे लागेल ?
(1) म्हणून (2) की (3) म्हणजे (4) पण

110. 'तो शाळेत पायी गेला' या वाक्यातील अधोरेखित शब्दाच्या विभक्तीचा कारकार्थ ओळखा.
(1) कर्ता (2) अपादान (3) करण (4) अधिकरण

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

पुढील उतारा वाचून त्या खालील प्रश्न क्र. 111 ते 115 ची उत्तरे निवडा.

पावसाळा संपतो आणि निसर्ग हिरव्या रंगाची मुक्त उधळण करत येतो. सरोवरे, शेते, नद्या, नाले या ठिकाणी हिरव्या रंगाचे जणू मुक्त प्रदर्शन भरते. हिरव्या रंगाची विशाल वस्त्रे परिधान करून उभे असलेले गिरिराज, त्याचप्रमाणे हिरवा शालू नेसलेली शेते आणि त्यांच्या कडेला फुललेली तरड, तेरडा, तीळ, झेंडू यांची पिवळी फुले म्हणजे हिरव्या साडीची पिवळी किनारच जणू! सरोवरातील विविध रंगी कमळे पाहून मन आनंदाने तृप्त होऊन जाते. कमळाच्या वर्तुळाकार पानांनी भरलेली सरोवरे पाहिली की, असे वाटते या निसर्गसुंदरीच्या कपाळावर कुणीतरी हिरवी टिकली गोंदली आहे. जास्वंदीच्या झाडातून डोकावून पाहणारी तिची लाल फुले पाहून वाटते, लाल तुऱ्याचा हा कोंबडा जणू पहाटेची बांग देत आहे. झऱ्याच्या झुळूझुळू वाहणाऱ्या पाण्याचा आवाज ऐकून वाटते, वनराणी जणू पायात चाळ घालून नृत्य करत आहे. तुरे नाचवणारी लिलीची पांढरी शुभ्र फुले पाण्याच्या कारंजांची आठवण करून देतात. उद्यानातील मोगरा, जाई, जुई इत्यादींच्या फुलवेलींवरील फुले पाहून सुंदर ललना टपोरी फुले केसात माळून नटल्या आहेत असे वाटते. असा हा निसर्गसौंदर्याचा उत्तम आविष्कार पाहून डोळ्यांचे पारणे फिटते.

---

111. निसर्गसुंदरीच्या कपाळावरील हिरवी टिकली कोणती ?

(1) पांढरी शुभ्र फुले (2) सरोवरे (3) शेते (4) नद्या

---

112. हिरव्या रंगाची विशाल वस्त्रे कोण नेसतात ?

(1) ललना (2) पशुपक्षी (3) गिरीराज (4) सरोवरे

---

113. हिरव्या रंगाचे मुक्त प्रदर्शन कधी भरते ?

(1) पावसाळयाच्या सुरुवातीला (2) हिवाळा संपतो तेव्हा
(3) उन्हाळयाच्या सुरुवातीला (4) पावसाळा संपतो तेव्हा

---

114. लाल तुऱ्याचा कोंबडा कोणास म्हटले आहे ?

(1) लिलीच्या फुलांना (2) झेंडूच्या फुलांना
(3) जास्वंदीच्या फुलांना (4) कमळाच्या फुलांना

---

115. तुरे नाचविणारी फुले कोणती ?

(1) झेंडूची पिवळी फुले (2) लिलीची पांढरी शुभ्र फुले
(3) तेरड्याची फुले (4) तिळाची फुले

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

पुढील उतारा वाचून त्या खालील प्रश्न क्र. 116 ते 120 ची उत्तरे लिहा.

शहरांत राहावयाला आलो, तरी निसर्गाची संगत मी सोडलेली नाही. मुंबईत समुद्र हा माझा सोबती आहे. त्याच्या लाटांची अहोरात्र चाललेली मर्मर हे माझ्या जीवनातले पार्श्वसंगीत आहे. भरतीच्या आणि ओहोटीच्या तालावर माझ्या मनोवृत्ती अक्षय नाचत असतात. किनाऱ्यावरच्या उंच-उंच माडांच्या नि नारळींच्या झाडांप्रमाणे मीही वाऱ्याच्या सोसाट्यामध्ये धुंद होऊन अष्टौप्रहर डोलत असतो. पहाटेच्या वेळी अंगावर लाटांचे तुषार झेलीत ओल्या आणि भुसभुशीत वाळूवर अनवाणी पावलांनी चालण्यात केवढे काव्य आहे? पण पुष्कळ लोक पायांत बूट घालून अन् सारे अंग लोकरी कपड्यांत पॅकबंद करून समुद्रावर हिंडायला येतात. मी त्यांना म्हणतो, "अरे, परमेश्वराचे तीर्थ उडू द्या थोडे अंगावर. त्याचा श्वास शिरू द्या तुमच्या नाकातोंडात. निसर्गाच्या देवळांतही बाहेर जोडे ठेवून शिरायचे असते।" पण कोण ऐकतोय? निसर्गाला कोणी संधीच देत नाही. समुद्र म्हणजे त्यांना शत्रू वाटतो. अंगात 'चिलखते' घालून त्याला भेटायला येतात. मुंबईच्या सागराप्रमाणे खंडाळ्याचा डोंगरही माझा मित्र आहे. मी बारक्यासारक्या लोकांशी मैत्री करीतच नाही. या डोंगरावर माझे एक घर आहे. पुष्कळदा मी तिथे राहतो. माझे सारे लेखन मी तिथेच करतो. मला काही 'योग' येत नाही, पण खंडाळ्याला गेलो की ताबडतोब माझी 'समाधी' लागते. माणसांचे जग मी पार विसरून जातो. उंच-उंच डोंगरावर निळेभोर आभाळ बसलेले असते. तास न् तास मी त्याच्याशी गोष्टी करीत असतो. आभाळाच्या कापसांत बुबुळे गुंडाळून ठेवली म्हणजे उघड्या डोळ्यांनी झोपल्यासारखे वाटते. झाडाझुडपांच्या आणि झऱ्यांच्या संगतीत दिवस कसा निघून जातो हे कळत नाही.

---

116. शहरात राहायला येऊनही लेखकाने कोणाची संगत सोडलेली नाही?

(1) मित्रांची (2) निसर्गाची (3) शत्रूंची (4) लहानमुलांची

---

117. समुद्रकिनाऱ्यावर लेखक कोणाप्रमाणे डोलत असतो?

(1) नागाप्रमाणे (2) मुलांप्रमाणे

(3) माड आणि नारळीच्या झाडांप्रमाणे (4) गारूडया प्रमाणे

---

118. मुंबईत लेखकाचा सोबती कोण आहे?

(1) मित्र (2) समुद्र (3) तीर्थक्षेत्र (4) डोंगर

---

119. लेखकाचा कोणाच्या संगतीत कसा दिवस निघून जातो हे कळत नाही?

(1) झाडेझुडपे आणि झरे (2) शत्रु

(3) आळशी मित्र (4) टवाळखोरात

---

120. लेखकाच्या जीवनातील पार्श्वसंगीत कोणते?

(1) वादळी पाऊस (2) लाटांची मर्मर

(3) देऊळातील शांतता (4) लोकरी कापडाची चिरचिर

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

खालील उताऱ्यातील प्रश्न क्र. 121 ते 125 ची उत्तरे द्या.

'सत्य' आणि 'अहिंसा' या दोन मूल्यांचा गांधीजींनी सातत्याने पुरस्कार केला. भित्रा माणूस कधीही सत्यवादी असू शकत नाही. निर्भय बनण्यासाठी सत्यनिष्ठ बनले पाहिजे, असा त्यांचा आग्रह होता, पं. नेहरू त्यांच्याविषयी लिहितात, 'गांधीजींच्या इतका सत्यनिष्ठ पुरूष मला तरी माहीत नाही. राजकारणी मनुष्यात इतकी सत्यनिष्ठा असणे म्हणजे हा धोक्याचा सद्‌गुण होय; कारण असा पुरुष स्वत:चे मत बोलून दाखवितो आणि मनातील फेरबदल, मनातील घडामोडी तो लोकांसमोर इतक्या उघड्या करून ठेवतो की त्यांनी पहावे.' अहिंसेची व्याख्या गांधीजींनी फार व्यापक केलेली आहे. अन्यायाला प्रतिकार अहिंसेने करणे हे केव्हाही श्रेष्ठ, असे ते मानत होते. परंतु भीतीमुळे अन्याय सहन करण्यापेक्षा हिंसेने उत्तर दिले तर योग्य ठरेल अशी त्यांची भूमिका होती. 'भीती व हिंसा असे दोनच पर्याय उपलब्ध असतील तर मी हिंसेच्या बाजूचा आहे.' असे गांधी म्हणत असत. त्यांना बलवानाची अहिंसा अभिप्रेत होती. गांधीजींचा साधन शुचितेवर भर होता, आणि म्हणूनच स्वातंत्र्यलढ्यामध्ये अहिंसात्मक मार्गांचा अवलंब करीत असताना हिंसेचे गालबोट लागू नये असा त्यांचा कटाक्ष होता.

गांधीजींचे सारे तत्त्वज्ञान मानवाच्या कल्याणाचा विचार करणारे आहे, 'आदर्श भारता' विषयी आपले मनोगत व्यक्त करताना गांधीजी लिहितात 'हा देश आपला आहे असे जेथे त्यांना वाटेल, जेथे वरिष्ठ व कनिष्ठ असे वर्गभेद लोकांत मुळीच नाहीत, जेथे सर्व जमाती सलोख्याने एकजीव नांदत आहेत ... ह्याभारतात अस्पृश्यता, मादक पेये व अमली पदार्थ ह्या उपाधींना जागाच नाही... स्त्रियांना पुरुषांचे सारे हक्क असतील ..... असा भारत देश असावा असे माझे मनोराज्य आहे.'

---

121. 'आदर्श भारता' विषयी म. गांधीजींचे मनोगत कोणते ?

(1) वरिष्ठ-कनिष्ठ वर्गभेद असणे. (2) जमातीत वितुष्ट

(3) अंमली पदार्थांना प्राधान्य (4) स्त्रियांना पुरुषांचे सारे हक्क

---

122. अन्यायाचा प्रतिकार कसा करावा ?

(1) कलह करून (2) अहिंसा वृत्तीने (3) तंटा करून (4) हिंसा करून

---

123. म. गांधीजींचे तत्त्वज्ञान कोणता विचार करते ?

(1) हिंसा वृत्ती (2) भ्याड प्रवृत्ती (3) अराजक प्रवृत्ती (4) मानवी कल्याण

---

124. निर्भय बनण्यासाठी कसे बनले पाहिजे ?

(1) सत्यनिष्ठ (2) अक्रिय (3) दांडगट (4) हिंसक

---

125. कोणता मनुष्य सत्यवादी असू शकत नाही ?

(1) स्वार्थी (2) दाष्ट (3) भित्रा (4) ढोंगी

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

खालील उतारा वाचून प्रश्न क्र. 126 ते 130 या प्रश्नांची उत्तरे द्या.

आकाश निरभ्र होते. सूर्यबिंब लाल झाले होते ; पण ती पराक्रमाची लाली वाटत नव्हती. श्रेष्ठ व महान पुरुष आपत्काळीसुद्धा विलक्षण धैर्याने वागतो त्या वेळी त्याच्या मुखावर जी एक अपूर्व शोभा झळकत असते, तशीच ही शोभा वाटत होती. क्षणभरसुद्धा विसावा न घेता, कसल्याही फळाची आकांक्षा न धरता, जगाची एवढी सेवा करणारा हा कर्मवीर जगातील कृतघ्नतेच्या जाणिवेमुळे जणू काही कष्टी झाला आहे, असे वाटत होते. जगाचा कानाकोपरा आपल्या प्रकाशाने उजळणारा, अनंत जिवांना प्रेरणा नव्हे, जीवनसत्त्वे देणारा प्रवासी एक मुक्काम करून दुसऱ्या मुक्कामाकडे जायला निघाला होता. एखाद्या वर्तमानपत्राचा बातमीदार बातम्या देण्यासाठी घाईघाईने आपल्या कार्यालयाकडे धावपळ करीत जाताना दिसतो, त्याप्रमाणे जगातील सर्व घडामोडींचा साक्षीदार जगाचे इतिवृत्त विश्वनिर्मात्याकडे रुजू करण्यासाठी जात असावा. त्याने काय पाहिले असेल, याची संपूर्ण कल्पना कुणालाही येऊ शकत नाही. मनुष्य जे जे काही करीत असतो, त्याचे साक्षीदार सृष्टीतील प्रभावी द्रव्ये असतात. चंद्र, सूर्य आणि ही भूमी ह्या सर्वांना मनुष्य शरीराने जे करतो आणि मनाने जे चिंतितो ते सारे अवगत असते, असे धर्मशास्त्र सांगते. हे खरे असेल काय ? आणि तसे असेल तर' माझ्या मनातले विचार हा सूर्यनारायण खास जाणीत असला पाहिजे.

---

126. या उताऱ्यातील वर्णन कोणत्या वेळचे आहे ?

(1) सकाळच्या (2) दुपारच्या (3) संध्याकाळच्या (4) रात्रीच्या

---

127. या उताऱ्यावरून सूर्याचा कोणता विशेष गुण दिसून येतो ?

(1) विसावा घेणे (2) धावपळ न करणे (3) एकाच मुक्कामी थांबणे (4) निरपेक्षता

---

128. 'निरभ्र' म्हणजे काय ?

(1) ढगांनी व्यापलेले (2) स्वच्छ (3) ढगाळलेले (4) काळेकुट्ट

---

129. हा कर्मवीर कशामुळे व्यथित झाला असावा ?

(1) दीर्घ प्रवासामुळे (2) लोकांकडे कृतज्ञता नसल्यामुळे

(3) घाईघाईने काम करावे लागल्यामुळे (4) सतत जगाची सेवा करावी लागते म्हणून

---

130. खालीलपैकी कोणता शब्द 'सूर्य' या शब्दाचा समानार्थी शब्द नाही ?

(1) मार्तंड (2) दिनकर (3) सविता (4) रत्नाकर

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

131. Fill in the blank with appropriate conjunction :

We had lots of fun ________ the bus broke down.

(1) since (2) until (3) as (4) for

132. We walked as fast as we ________.

Fill in the blank with suitable option :

(1) can (2) could (3) will (4) would

133. Punctuate the following. Choose the correct option.

I would rather die he exclaimed than join the oppressors of my country.

(1) I would rather die, he exclaimed than join the oppressors of my country.
(2) "I would rather die", he exclaimed, than join the oppressors of my country.
(3) "I would rather die !" he exclaimed, "than join the oppressors of my country".
(4) "I would rather die", he exclaimed, "than join the oppressors of my country".

134. Fill in the blank with a suitable preposition. Sandip was working ________ a call centre when the idea struck him.

(1) of (2) on (3) at (4) in

135. Explain the following Idiom and choose the correct alternative.

They were held up by bandits. The meaning of held up is.

(1) offer resistance (2) gives (3) deferred (4) detained

136. He is not talkative but a man ________.

Choose the correct option from the following.

(1) of few words (2) of silence (3) of short words (4) of little words

137. Choose the correct option and fill in the blank :

She told me many ________ stories.

(1) excited (2) exciting (3) excitement (4) excepting

138. Fill in the blank with correct tense form.

He ________ all day yesterday. Choose the correct option.

(1) working (2) works (3) had worked (4) worked

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

139. Complete the following sentence choosing an appropriate alternative.

_________ is a scientific study of sun, moon, stars, planets, etc.

(1) Geography (2) Geology (3) Astronomy (4) Astrology

140. Fill in the blank with appropriate option :

There are _________ places worth visiting in India.

(1) much (2) more (3) many (4) most

141. Add a question tag.

It is simply a matter of reflection.

(1) Doesn't it (2) Is it ? (3) Why is it ? (4) Isn't it ?

142. Fill in the blank with suitable option :

I am very _________ to meet you.

(1) to delight (2) delight (3) delighting (4) delighted

143. My uncle was a _________ man.

Choose the option to fill in the blank.

(1) kind (2) kinder (3) kindly (4) kindest

144. My friend asked, "Can I help you" ? My friend asked _________.

Fill in the blank with correct option for reported speech.

(1) if she could help me (2) if she can help me

(3) me to help (4) me to help her

145. If I _________ he was in hospital, I would have gone to visit him.

Fill in the blank with the correct option.

(1) will know (2) had known (3) have known (4) would know

146. Frame question for the following sentence.

Choose correct alternative.

• Body language is a major means of communication.

(1) What is a major means of communication ?

(2) What are major means of communication ?

(3) A major means of communication what are ?

(4) How communication is a major means ?

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

147. I can't make a decision. I keep ________ my mind.
Fill in the blank with the correct option :
(1) change (2) changed (3) changing (4) changes

---

148. 'The annual sports will be held tomorrow'. What type of sentence is this ?
(1) Simple (2) Complex
(3) Compound (4) None of the above

---

149. Say whether the underlined clause is-noun, adjective or adverb clause.
Choose the correct alternative.
You will never know what the night meant for me.
(1) Noun clause (2) Adjective clause
(3) Adverb clause of place (4) Adverb clause of manner

---

150. Kapil Dev ________ two wickets before rain interrupted.
Choose the correct alternative.
(1) took (2) had been taking (3) had taken (4) has taken

---

151. Fill in the blank with suitable option :
My mother is reading ________ newspaper.
(1) this day's (2) today's (3) the today's (4) a today's

---

152. Fill in the gap by using correct option :
As time passed, more people began ________ the internet.
(1) using (2) use (3) used (4) uses

---

153. The teacher tried to get rid of the troublesome students.
Choose the correct option explaining the underlined phrase.
(1) to get into quarrel with (2) to be free from
(3) to be friendly with (4) to beat

---

154. The language used by the poet was archaic.
Choose the option for underlined word :
(1) with an arch (2) ornamental
(3) artistic (4) marked by an earlier period

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

155. What is the meaning of the underlined phrase.

Mr. Patil was not given any role in the play, thus he was put out by the cultural committee. Choose the correct alternative.

(1) cancelled (2) annoyed

(3) to pretend to have (4) to lodge

---

156. Fill in the blank with suitable modal. Choose the correct alternative.

Mother : (to her daughter) I want to watch 'Aaj Tak' ________ you change the channel please ?

(1) do (2) may (3) have (4) can

---

157. I like travelling by sea ________ it is not rough.

Fill in the gap by choosing correct conjunction.

(1) as long as (2) unless

(3) if provided (4) none of the above

---

158. If I had known you were in town, ________.

Complete the sentence with suitable option :

(1) I would meet you. (2) I would have met you.

(3) I will meet you. (4) I would be meeting you.

---

159. Complete the following using correct verb form. Choose the correct alternative.

All right then, I (leave) the cheque with you and he can pick it up later.

(1) All right then, I am going to leave the cheque with you and he can pick it up later.

(2) All right then, I will leave the cheque with you and he can pick it up later.

(3) All right then, I will leaving the cheque with you and he can pick it up later.

(4) All right then, I was going to leave the cheque with you and he can pick it up later.

---

160. Point out the literal and figurative (metaphoric) meaning of the underlined words from the following sentences.

(I) I see a love star in the sky.

(II) You are the star of my life.

Choose the **correct** alternative.

(1) Ist and second literal meanings

(2) Both Ist and second figurative (metaphoric) meanings

(3) First figurative and second literal

(4) First literal and second figurative

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

161. He said that he _________ from fever for three days.

Choose the correct option from the following.

(1) is suffering (2) had been suffering

(3) has been suffering (4) was suffering

---

162. Point out the mood in the following -

He is waiting for you in the compound.

(1) is waiting - indicative mood (2) wait - imperative mood

(3) waiting - imperative mood (4) in the compound - indicative mood

---

163. This is the _________ scenery I have ever seen in my life.

Fill in the blank with suitable option :

(1) beautiful (2) the most beautiful

(3) most beautiful (4) more beautiful

---

164. Write the indirect speech of the following. Use correct option.

The tall man said, "you have been under arrest for ten minutes, Silky Bob".

(1) The tall man authoritatively declared that Silky Bob had been under arrest for ten minutes.

(2) The tall man said that Bob had been under arrest.

(3) The tall man asked if Bob had been under arrest for ten minutes.

(4) The tall man told he had been under arrest.

---

165. Make adjective form of the following.

- Competition

(1) Competitional (2) Compact (3) Competitive (4) Competitor

---

166. 'I am feeling tired'. '_________'.

Choose the correct option to complete the conversation.

(1) So also I (2) So am I (3) So do I (4) I am

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

167. Change the following phrase without changing its meaning.

• Wearing shoes is strictly prohibited here.

(1) You are not allowed to use footwear.
(2) Footwear strictly prohibited.
(3) Don't wear footwear here.
(4) You are not allowed to wear your shoes here.

---

168. Give the correct alternative.

A service that is offered to the customer after a product is bought :

(1) After sales turnover (2) After sales service
(3) Service after sale (4) Sale service for warranty period

---

169. Fill in the blank with suitable option :

I hope that someday there will be world ________.

(1) piece (2) peace (3) peice (4) peas

---

170. ________ he is blind, he can walk along the crowded road.

Fill in the blank with suitable option.

(1) Though (2) As (3) When (4) Since

---

171. Use the superlative degree without changing meaning. Use correct option.

Sir Surendranath was at least as great an orator as any other Indian.

(1) Sir Surendranath was the greatest orator
(2) No other Indian was as a greater orator than Sir Surendranath
(3) At least Sir Surendranath was great orator
(4) Sir Surendranath was one of the greatest Indian orators

---

172. Which type is the underlined clause ?

Unless you are confident, you should not make that venture.

(1) main clause (2) subordinate clause
(3) predicate / verb clause (4) Noun clause

---

173. Change the following into passive voice, choose correct alternative.

• Pay the bills today.

(1) Today the bills should be paid. (2) The bills paid today.
(3) Bills pay today. (4) Let the bills be paid today.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

174. She showed exercise of good judgement or common sense in practical matters.
Choose the option describing the underlined phrase :

(1) judicious nature (2) judgement
(3) decision making (4) confidence

175. Write antonyms of the following words.
Choose the correct alternative :
Ancient
Noisy

(1) present, peace (2) current, calm
(3) presently, peacefully (4) modern, peaceful

176. The child was too busy to notice the car.
Choose the option for removing 'too'.

(1) The child was so busy that he did not notice the car.
(2) The car was not noticed by the child.
(3) The child was busy playing.
(4) The car was noticed by the child.

177. Replace the underlined word with a synonym :
I don't remember where I met this person.

(1) forget (2) forgive (3) repeat (4) recall

178. Match the words given in 'A' with their meanings given in 'B'.
Choose correct alternative/answer.

	"A"		"B"
(a)	Fill up	(i)	recover from illness
(b)	cut off	(ii)	to become full
(c)	get over	(iii)	to wait for a short time
(d)	hold on	(iv)	disconnect

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii),	(iv),	(i),	(iii)
(2)	(ii),	(iii),	(iv),	(i)
(3)	(ii),	(i),	(iii),	(iv)
(4)	(iii),	(ii),	(iv),	(i)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

179. The patient was complaining ________ a pain in the stomach.

Fill in the blank with the correct option :

(1) about (2) of (3) for (4) none of the above

---

180. I ________ by a loud noise yesterday night.

Fill in the blank with correct verb form.

(1) wake up (2) was woken up

(3) will wake up (4) would have woken up

---

181. One of my friends ________ national champion in archery.

Fill in the blank with the suitable verb form.

(1) is (2) are (3) were (4) are not

---

182. Fill in the blank choosing correct alternative.

The Sahara ________ is the largest one in the world.

(1) desert (2) dessert (3) dissert (4) disert

---

183. If I were you, I ________ that house.

Fill in the blank with correct option.

(1) will not buy (2) don't buy

(3) am not going to buy (4) would not buy

---

184. Choose the correct option :

The contractor said that he ________ the work before the end of October.

(1) will complete (2) would complete

(3) was completing (4) will be completing

---

185. Fill in the blank with correct verb form. Choose correct alternative.

Mr. Patil ________ his grandmother till her death.

(1) is looking after (2) was looking up

(3) is looking into (4) was looking after

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

Question No. 186 to 190 :

At a given moment the eye of faith must have observed the nibbling of the demoniacál serpent. For suddenly and simultaneously all those on the lowest steps of the Ghats threw themselves into the water and began to wash and gargle, to their prayers and blow their noses, to spit and drink. A numerous band of police abbreviated their devotions and their bath in the interest of the crowd behind. The front of the waiting queue was a thousand yards wide ; but a million people were waiting. The bathing must have gone on uninterruptedly the whole day. Time passed, the serpent went on nibbling imperceptibly at the sun. The Hindus counted their beads and prayed, made ritual gestures, ducked under the sacred slime, drank, and were moved on by the police to another installment of the patient million. We rowed up and down, taking snapshots. West is west.

In spite of the serpent, the sun was uncommonly hot on our backs. After a couple of hours on the river, we decided that we had had enough, and landed. The narrow lanes that lead from the Ghats to the open streets in the centre of the town were lined with beggars, more or less holy. They sat on the ground with their begging bowls before them; the charitable, as they passed, would throw a few grains of rice into the each of the bowls. By the end of day the beggars might, with luck, have accumulated a square meal. We pushed our way slowly through the thronged alleys. From an archway in front of us emerged a sacred bull. The nearest beggar was dozing at his post-those who eat little sleep much. The bull lowered its muzzle to the sleeping man's bowl, made a scouring movement with its black tongue, and a morning' charity had gone. The beggar still dozed. Thoughtfully chewing, the Hindu tötem turned back the way it had come and disappeared.

Being stupid and having no imagination, animals often behave far more sensibly than men. Efficiently and by instinct they do the right, appropriate thing at right moment-eat when they are hungry look for water when they feel thirst, make love in the mating season, rest or play when they have leisure. Men are intelligent and imaginative; they look backwards and ahead; they invent ingenious explanation for observed phenomena; they devise elaborate and roundabout means for the achievement of remote ends. Their intelligence, which has made them the masters of the world, often causes them to act like imbeciles. No animal, for example, is clever and imaginative enough to suppose that an eclipse is the work of a serpent devouring the sun. That is the sort of explanation that could occur only in human mind. And only human being would dream of making ritual gestures in the hope of influencing, for his own benefit, the outside world. While the animal, obedient to its instinct, goes quietly about its business, man, being endowed with reason and imagination, wastes half his time and energy in doing things that are completely idiotic. In time, it is true, experience teaches him that magic formulas and ceremonial gestures do not give him what he wants. But until experience has taught him - and he takes a surprisingly long time to learn - man's behavior is in many respects far sillier than of the animal.

---

186. According to the passage which of the following statements are correct :

(a) Animals behave to be more sensible than men.

(b) Animals wake up dozing beggars.

(c) Animals look for water when they are thirsty.

(1) (c) (2) (a) and (b) (3) (a) and (c) (4) (b)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

187. What do animals lack ?

(1) sense (2) sleep (3) stupidity (4) imagination

188. What is the essential message being conveyed by the author of the passage ?

(1) Hindu rituals are important

(2) Human beings should love animals

(3) Man's behaviour is in many respects far sillier than of the animal

(4) Animals are ill treated by human beings

189. How could beggars have a square meal ?

(1) due to the charity of the people.

(2) they would collect the grains of rice from the road.

(3) they would sit on the road and not allow anyone to go ahead without taking rice from them.

(4) A million people were in queue to give them rice.

190. Why did the people took bath in the water of Ghat ?

(1) They saw police.

(2) They saw a serpent.

(3) There was scorching heat.

(4) They wanted to save themselves from the serpent - bite.

Question No. 191 to 195 :

Pollution is not a technical problem. The fault lies not in science and technology as such but in the sense of values of the contemporary world which ignores the rights of others and is oblivious of the longer perspectives.

There are grave misgivings that the discussion on the ecology may be designed to distract attention from the problems of war and poverty. We have to prove to the disinherited majority of the world that ecology and conservation will not work against their interest but will bring an improvement in their lives. To withhold technology from them would deprive them of vast resources of energy and knowledge. This is no longer feasible nor will it be acceptable.

The environmental problems of developing countries are not the side effects of excessive industrialization but reflect the inadequacy of development. The rich countries may look upon development as the cause of environmental destruction but to us it is one of the primary needs of improving the environment for living , or providing foods, water, sanitation and shelter, of making the deserts green and the mountains habitable. The research and perseverance of dedicated people have given us an insight which is likely to play an important part in the shaping of our future plans. We see that however mush man hankers after material goods; they can never give him full satisfaction. Thus the higher standard of living must be achieved without

alienating people from their heritage and without despoiling nature of its beauty, freshness and purity so essential for our lives. The most urgent and basic question is that of peace. Nothing is so pointless as modern warfare. Nothing destroys so instantly, completely as the diabolic weapons which not only kill but maim and deform the living and yet to be born, which poison the land, leaving long trails of ugliness, barrenness and hopeless desolation. What ecological project can survive a war ?

It is clear that the environmental crisis which is confronting the world will profoundly alter the future destiny of our planet. No one among us, whatever our status, strength of circumstance can remain unaffected. The process of change challenges present international policies. Will the growing awareness of "one earth" and "one environment" guide us to the concept of "one humanity" ? Will there be more equitable sharing of environmental costs and greater international interest in the accelerated progress of the less developed world ? Or will it remain confined to a narrow concern based on exclusive self sufficiency ?

---

191. How do the rich and developing countries view the development ?
(1) They think that it is the cause of environmental destruction.
(2) They think that it is one of the primary needs.
(3) They don't like development.
(4) Their views are contrary regarding development.

---

192. What is the misunderstanding among the people regarding the discussion on ecology ?
(1) It is blessing.
(2) It is harmful.
(3) It is of no use.
(4) It is ignoring the main problems of war and poverty.

---

193. Whom will the environmental crisis affect ?
(1) It will affect pollution.
(2) It will affect war.
(3) It will affect research.
(4) It will affect people and nature.

---

194. What is a threat to the ecological project ?
(1) the research
(2) the diabolic weapons used in war
(3) peace
(4) none of the above

---

195. What will play an important part in the shaping of our future plans ?
(1) pollution
(2) development
(3) the research and perseverance of dedicated people
(4) industrialization

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

Question No. 196 to 200 :

Of all forms of symbolism, language is the most highly developed, most subtle, and most complicated. It has been pointed out that human beings, by agreement, can make anything stand for anything. Now human beings have agreed, in the course of centuries of mutual dependency, to let the various noises that they can produce with their lungs, throats, tongues, teeth, and lips systematically stand for specified happenings in their nervous systems. We call that system of agreements language. For example, we who speak English have been so trained that, when our nervous systems register the presence of a certain kind of animal, we may make the following noise : 'There's a cat'. Anyone hearing us expects to find that, by looking in the same direction, he will experience a similar event in his nervous system - one that will lead him to make an almost identical noise. Again, we have been so trained that when we are conscious of wanting food we make the noise 'I'm hungry'.

There is, as has been said, no necessary connection between the symbol and that which is symbolized. Just as men can wear yachting costumes without ever having been near a yacht, so they can make the noise, 'I'm hungry, without being hungry. Furthermore, just as social rank can be symbolized by feathers in the hair, by tattooing on the breast, by gold ornaments on the watch chain, or by a thousand different devices according to the culture we live in, so the fact of being hungry can be symbolized by a thousand different noises according to the culture we live in : 'J' ai faim', or 'Es hungert mich', or 'Ho appetito', or 'Hara ga hetta', and so on.

However obvious these facts may appear at first glance, they are actually not so obvious as they seem except when we take special pains to think about the subject. Symbols and things symbolized are independent of each other : nevertheless, we all have a way of feeling as if, and sometimes acting as if, there were necessary connections. For example, there is the vague sense we all have that foreign languages are inherently absurd : foreigners have such funny names for things, and why can't they call things by their right names ? This feeling exhibits itself most strongly in those English and American tourists who seem to believe that they can make the natives of any country understand English if they shout loud enough. Like the little boy who is reported to have said : 'Pigs are called pigs because they are such dirty animals', they feel that the symbol is inherently connected in some way with the things symbolized. Then there are the people who feel that since snakes are 'nasty, slimy creatures' (incidentally, snakes are not slimy), the word 'snake' is a nasty, slimy word.

---

196. Pigs are called pigs because they are dirty.

This statement is :

(1) wrong (2) true (3) vague (4) none of the above

---

197. The word 'glance' in the passage means :

(1) stare (2) start

(3) give a quick look (4) glad

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

198. There is no necessary connection between :

(1) Human beings and language.

(2) Symbol and language.

(3) Symbols and that which is symbolized.

(4) Sound and lungs, throat etc.

---

199. Which of the following is the word opposite in meaning of 'complicated' ?

(1) vague (2) absurd (3) simple (4) complex

---

200. Which of the following statements is true ?

(1) Language uses a highly developed form of symbolism.

(2) Symbols are very much complicated.

(3) Languages are complicated.

(4) Symbols belong to languages.

- o 0 o -

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षाकक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्र. क्र. 201. "अंगावर काटा उभा रहाणे" या वाक्प्रचाराचा अर्थ काय ?

(1) अंग शहारणे (2) रोमांचित होणे
(3) अतिशय भिती वाटणे (4) बहरुन येणे

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "(3) अतिशय भिती वाटणे" असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल. यास्तव **खालीलप्रमाणे** प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर-क्रमांक "③" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 201. ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरक्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK